

סרטים

מירון נגד הזמן

את כל המיליונים שגרף מן הסנדק הי ראשון והשני — משקיע המפיק-במאי הסרטיאי פרנסיס-פורד קופולה (35) ב־ סרטי-ענקים חדש, שהחל מביים באיי ה־ פיליפינים: אפוקליפסה — עכשיו. זוהי יצירה אפית על מילחמת הצבא האמריקאי בוויאט-נאם — נושא, שכמעט שלא טופל בקולנוע האמריקאי-מיסחרי, למעט הכוֹח־ תחת הירוקות, סרט ימני-פאשיסטי, שנוצר לפני כשבע שנים, בעידודו של ג'ון ויין. גיבורי הסנדק, מארלון בראנדו ורוברט דובאל — שבים ומשתפים פעולה עם קופו־ לה, לאחר שהסכימו ביניהם על מיכסת האחוזים שיקבלו מהכנסות הסרט. שבעות אחדים לפני תחילת הצילומים — ויתר פרנסיס-פורד קופולה על שירותיו של כוכב-הצמרת סטיב מקווין, שדרש שלושה מיליון דולר (!) כדי להזמיע משך כשלו־ שה שבעות בלבד מול המצלמות. „הוליווד לא תמשיך להתקיים כך“, אמר אז קופולה — והגיע ליתר הבנה פינאנסית עם בראנ־ דו ודובאל, השניים מגלמים שני קציני־ צבא אמריקאיים — בראנדו מפקד על פלוגה חוצה בג'ונגל, ודובאל — מפקד להקה-הליקופטרים היוצא למשימת-התקפה.

בינים כרי להשמיר. אפוקליפסה — עכשיו נכתב בצוותא בידי קופולה, ועמיתו התסריטאי-במאי ג'ון מיליוס (29), שהת־ בססו על סיפרו של ג'וזף גונראד לב האפלה. „המשימה הקשה ביותר“, אמר קופולה, „היתה איתור מקומות-ההסרטה באיי-הפיליפינים, שבהם נוכל לשחזר את קרבות-הדמים בדלתה של הגדה מונג, בהרי קאס ראן, בחופי אאס ובג'ונגלים של קאמבודיה.“

מרכזה-העצבים של ההפקה נמצא בעיר־ העסקים הפיליפינית נפומקאנו. בגבעות שליד העיר שוחרו מיספר בסטי-צבא אמריקאיים ושני כפרים וייט-נאמיים, ש־ בהם ייערך עיקר צילומי הסרט.

„אנו מקיימים את הכפרים בדייקנות רבה“, אמר דין טאבולאריס, זוכה האוס־ קר, האחראי על עיצוב התיאטרון. „נוֹט־ עים שדות-אורז נרחבים, כוננים שיבעים בקתות, מוחלים גשר באורך 400 מטרים — הכל כדי להשיגים בשבועות הקרו־ בים, בתיאור דקדקני ומפורט של הרט־ וטבחי-דמים. אנו נמצאים במירון נגד הזמן: עלינו לסיים מייד את כל קיטצ־ הפעולה — לפני בוא הגשמים הסוחפים...“ על צוות-ההסרטה לעבוד עוד שישה עשר שבועות בצילומי-החץ בפיליפינים — קודם שיישובי האולפנים בהוליווד, להשלי־ מת הסרטה-האפנים.

תדרין

חובה לראות:

תל-אביב: התפוז המכני, מלתעות, האיש שרצה להיות מלך, חילי-הקסם, סרט מתוך.

ירושלים: מלתעות, צמד בכוחות, זהות גנובה.

חיפה: מלתעות.

תל-אביב

*** **הריי הקסם** (סטודיו, שווי־ דיה): תגינה מקסימה ושובת-לב של אופ־ רה ותיאטרון, מוסיקה וקולנוע. אינגמר ברגמן מניף על מוצארט ושיקאגו — שרביט-שלי-גאון, באינטרפרטציה מלאת הזמור, דימיון וטוב-לב. הווייה נדירה.

ירושלים

*** **צמד בכותרות** (ירושלים, ארצות-הברית): קומדיה מלוקקת, מיקצור עית וסינתטית — אודות שני כוכבי וודוויל שעבר זמנם. וולטר מתאו וג'ורג' ברנס קישיא, שזכה לא מכבר באוסקר על תפ־ קידו בסרט, מגלגלים בפיהם דיאלוג נוסח פינג-פונג שישם בפיהם המחזאי גיל סיי־ מון. משעשע מאד.

חיפה

*** **היהגום הזוהם** (המרכז, אר־ צות-הברית): הבמאי פיטר ייטס, שיצר את בולט — חוזר על סיגנונו המרתק בתרי־ אור שוד הילום נדיר, במבצע כנופיית פורצים לא-מיקצועית ובראשה — ג'ורג' סיגל ורוברט רדפורד. מותח ומבדר, עם כמה צחוקים-לעניין.

שריף הונו ואינדיני רשע

בקומה זקופה (ארצות-הברית, תל-אביב, תל-אביב) — לכאורה זהו סרט-פעולה מן הסוג שנהוג לכנות „סוג ב״, לכאורה, זוהי מחאה על מצבם החברתי העלוב של האינדיאנים. ייתכן גם, שזהו מינשר המעודד את ההומוסכסואלים „לצאת מן הארון“. אבל, בתסריט של בקומה זקופה, שביים ויליאם קאסטלמאן, אין הפעילות האינטנסיבית, אף לא הקצב המהיר והעוצמה הסוחפת שאפיינו סרטי-פעולה מאותו ז'אנר כבהילוך גבוה ובראש מורס.

העלילה מתפתחת במתכונת הקלאסית: הטוב, המר־ סרי, הנעלה והגיבור — מתגלמים כאן בדמותו של האינ־ דיאני ג'וני ענראש (ויקטור מוהיקה) הנאבק ברע, במיש־ חת, בשפל ובסאדיסט — המגולם בידי חוואי לבן (ראלף מיקר, מורשע להפליא). העימות ביניהם נובע מרקע חב־ רתי: האינדיאני המושפל מבקש להרים ראש ולהשתלב בחברת הלבנים. אבל אחרי שלוש דקות הפתיחה של הסרט — מחוויר ונעלם ההקשר הסוציולוגי. הסרט נותר בתחום יחסי השינאה הגזענית והסרת-ההיגיון של הלב־ לאינדיאני, והעלילה מתקדמת על מישור חדגוני, יבש ופש־ טני — ולכן גם הסריעניין. גם התסריט מקבל, במהלך הסרט, תפנית מוזרה: מרגע שענראש נוטל את החוק לידיו ומבצע מעשי-נקמה מזוויעים (קירוף, שקינחשים

שיחזור של פרשה

הפוסידון בלהבות (איטליה, סינמה 1, תל-אביב) — שם הסרט מטעה, ומעיד כאילו הוא חיקוי איטלקי זול לסרט הקאטאסטרופות ההוליוודי הרפתקה בפוסידון (1972). למעשה, זהו שיחזור קולנועי של פרשה אמיתית, שהתרחשה ב־1970: אוניית-המשא פוסידון, שהובילה מיטען של דשנים לחקלאות — עלתה באש מול עיר-תעשייה איטלקית. היה חשש שהחום הכבד יגרום לפני־ צוף הרסני של מיטען הכימיקלים — ויביא למותם של אלפים מתושבי העיר.

וכך משחזר פוסידון בלהבות, בתבונה ובהיגיון ריאליס־ טי (להבדיל מדרד-המחשבה הסינמאטית של הקולנוע הפיקטיבי), את המאמצים לכבות את הדליקה על האר־ נייה, שניטשה עלידי מלחיה; את הניסיון לצנן את מיטען-הדשנים הלוהט בחום, ואת גרירת האנייה לאורך הנהר, החוצה את העיר — אל הים הפתוח, בסכנה שהאנייה תתמוצץ בכל רגע. אין לסרט דמויות ראשיות, המובילות את הדרמה. יוצריו מביטים על ההתרחשויות במצלמה אובייקטיבית ככל האפשר — וכך גם מתארגן התסריט, המספק מידע בחיר ושוטף על מה שהתרחש, הן באונייה והן בעיר. כתוצאה מכך — גם הדרמה המר־ פתחת שומרת על פרופורציות נכונות, ואינה נגררת אחר־ צנינות-זוועה של מיתות משונות, האופייניות לסירטי־

ג'ייסון לדג'ר וויקטור מוריקה ב„קומה זקופה“

המולבש על הראש, קבורת-אדם בעודו חי), הוא שומט מתחת לרגליו את הבסיס המוסרי להתנהגותו, ומאבד את אהדת הקהל באולם, הסולד ממעשי-הטבח. מעניין, אם בארה״ב לא הפך הסרט בומראנג, לדימויו המתקדש של האינדיאני.

ה„פוסידון“ העמוסה דשנים עולה בלהבות

האסון. לחיפך: הבמאי עושה הרבה כדי לחסוך, לרכו ולהעשיר את מרכיבי הדראמה הכמית-יעודית הזו: תיאור כן ומרטיט של גיבורים, שטובת-הכלל השובה להם מעצ־ מס; שיקול-דעת ולבטים, תושייה והיסוסים — מנת-חלקם של נושאי התפקידים הציבוריים; או התנהגות חיתית של אספסוף, שאינו נשמע להוראות ולסדר — ומשבש את פעולות ההצלה.

פאולו וילג'יו בדמות פאנטוצי

ובזוי: הוא מדחיק את ניצני ההתמרדות שלו, מוחל על כבודו ואינו מצליח בדבר. אדם כזה אינו זוכה באהדה — וקשה לסבול אותו במשך שעה וחצי. מהיגם שהתסריט־ אפיוזי, ומורכב מסצינות קצרות המגובות זו על גבי זו, בלא קו סיפורי מוביל ומתפתח.

הללויה לעלוב-הנפש

פאנטוצי השלומיאל (איטל־ יה, גורדון, תל-אביב) — פאנטוצי הוא גיבור איטלקי, שזכה בשנים האחרונות בפופולאריות עצומה בקרב השיכבות העממיות באיטליה. מקורו — בשני ספרים שחיבר פאולו וילג'יו, פקיד לשעבר, שבעזרת דימיון פרוץ הביא אל בין השורות את כל תיסכוליו הדתיים, המישפחתיים והמעמדיים: הוא קורבן טראגיקומי של חברה רומסת ודורסת, שאינה יודעת מהו רגשי-אנוש. פאנטוצי הקולנועי הרבה יותר מיסכן ממקורו היספורתי. הסופר פאולו וילג'יו עצמו מגלם על האקרון את דמות-טיפוחיו: גוף, שמן, פחדן, מכוער ועלוב־ נפש.

מה שנראה כאן חסר-טעם ותפל עד סלידה — הת־ קבל אצל האיטלקים בהללויות סוערות: פאנטוצי השלומיאל היה בשנה שעברה להיט-הקופה מס' 1 באיטליה — אולי משום שהקהל העממי שנהר לסרט, מצא בו את ייצוג פחדיו ותיסכוליו. שכן, פאנטוצי הוא, פקיד קטן שחי בפחד מתמיד, בכניעה ובהתבטלות מוחלטת מול מעבי־ דיו. הוא מוחל על כבודו-העצמי, כדי שלא לאבד את המשכורת והביטחון הכלכלי שמקנים לו מעבידיו. גם בביתו אין הוא רווח נחת: אשתו ובתו יתן ספחות נר־ בקות, והפופות חיוי אומללים עוד יותר. ייתכן שהאחי־ סליקים מתמוגגים מן המסע המשפיל שעובר פאנטוצי לאורך חסרט. אבל לגבי הקהל בארץ הוא בחוקת גיבור מאוס